

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

ES bioloģiskās daudzveidības politikas stratēģiskais ietvars un tā ieviešana Latvijā

Ilona Mendziņa
11.04.2025

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

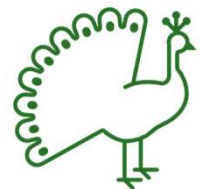
Stratēģiskais ietvars

ES Dabas direktīvas

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija līdz 2030. gadam

Dabas atjaunošanas regula

Finanšu instrumenti bioloģiskās daudzveidības
saglabāšanai

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas direktīvas un to ieviešana

Biotope direktīva – Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīva par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, 92/43/EEK

Putnu direktīva – Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra direktīva par savvaļas putnu aizsardzību, 2009/147/EK

Likums «Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām», 1993.gads
Sugu un biotopu aizsardzības likums, 2000.gads

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas direktīvu subjekti Latvijā

	Direktīva	Latvijā	Jāveido <i>Natura 2000</i> teritorijas
biotopi	229	61 (?)	61 (?)
augi	556	23	19
zīdītāji	53	28	5
abinieki un rāpuļi	51	14	3
bezmugurkaulnieki	136	34	22
zivis	65	13	10
putni (I pielikums)	193	231	75

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju veidošana

No Biotopu direktīvas un EK vadlīnijām izrietoši pamatprincipi *Natura 2000* teritoriju tīklu veidošanai:

- *Natura 2000* veido tikai uz zinātniskiem datiem (neņem vērā sociāli ekonomiskos apsvērumus)
- katrai sugai / biotopam atsevišķi nodrošinot noteiktu pārstāvniecību *Natura 2000* teritorijās
- t.sk. 20% / 60% princips
- *Natura 2000* veidošanu nevar aizstāt citi aizsardzības pasākumi
- Sugas / biotopa aizsardzību nevar *pārlikt* uz citu sugu / biotopu

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Natura 2000 teritorijas

- ✦ Visas *Natura 2000* teritorijas – ar EK lēmumu apstiprinātas kopējā sarakstā
- ✦ Katrai *Natura 2000* teritorijai – sava «pase» – standarta datu forma, registrē visas sugas / biotopus un izmaiņas teritorijā (katru gadu)
- ✦ Visas veiktās izmaiņas jāpamato (piem., precīzāka izpēte, dabas aizsardzības plāna izstrāde, kartogrāfiskā materiāla precizēšana u.tml.)
- ✦ Sugu / biotopu var dzēst no standartu datu formas tikai šādos gadījumos (iepriekš saskaņojot ar EK):
 - ✦ Pierādāma zinātniska kļūda (t.sk. interpretācijas maiņa)
 - ✦ Dabiskas pārmaiņas ($\neq$ nepietiekoša apsaimniekošana)
 - ✦ Balstoties uz *Natura 2000* izvērtējumu, atļautas darbības rezultātā (ja piemēroti kompensējošie pasākumi IVN likuma kontekstā)

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Natura 2000 teritorijas

- Platību no *Natura 2000* teritorijas var izslēgt tikai šādos gadījumos (iepriekš saskaņojot ar EK):
 - Pierādāma zinātniska kļūda – nav sastopams subjekts, kam teritorija sākotnēji veidota, teritorija ekoloģiski nav piemērota nedz sākotnējā subjekta atjaunošanai, nedz citu ES nozīmes sugu / biotopu aizsardzībai, platība nav nepieciešama teritorijas viengabalainības nodrošināšanai
 - Dabiskas pārmaiņas ($\neq$ nepietiekoša apsaimniekošana)
 - Balstoties uz *Natura 2000* izvērtējumu atļautas darbības rezultātā (piemērojami kompensējošie pasākumi IVN likuma kontekstā)

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Natura 2000 apsaimniekošana

- ✦ **Jānodrošina juridiskā skaidrība** (robežas, aizsardzības režīms)
- ✦ **Jānosaka** juridiski saistoši, specifiski aizsardzības **mērķi katrai Natura 2000 teritorijai** (visām tajā sastopamajām Biotopu direktīvas sugām un biotopiem)
- ✦ **Jānosaka** nepieciešamie **aizsardzības** (apsaimniekošanas) **pasākumi** katrai **Natura 2000 teritorijai**, pamatojoties uz katras teritorijas aizsardzības mērķiem un sugu un biotopu ekoloģiskajām prasībām

Pārkāpumu lieta Nr.2020/2209 par nepietiekamu Natura 2000 teritoriju aizsardzības pasākumu plānošanu un aizsardzības mērķu nenoteikšanu.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam – atgriezīsim dabu savā dzīvē

- **Vienots un efektīvi pārvaldīts aizsargājamo teritoriju tīkls:** juridiski aizsargā vismaz 30% ES sauszemes un 30% jūras teritorijas un integrē ekoloģiskos koridorus kā daļu no Eiropas dabas tīkla
- Nodrošināt, ka **biotopu un sugu saglabāšanās tendences un stāvoklis nepasliktinās un, ka vismaz 30% sugu un biotopu**, kuru stāvoklis patlaban nav labvēlīgs, nonāk labvēlīgā stāvoklī vai uzrāda ļoti pārliecinošu virzību uz to

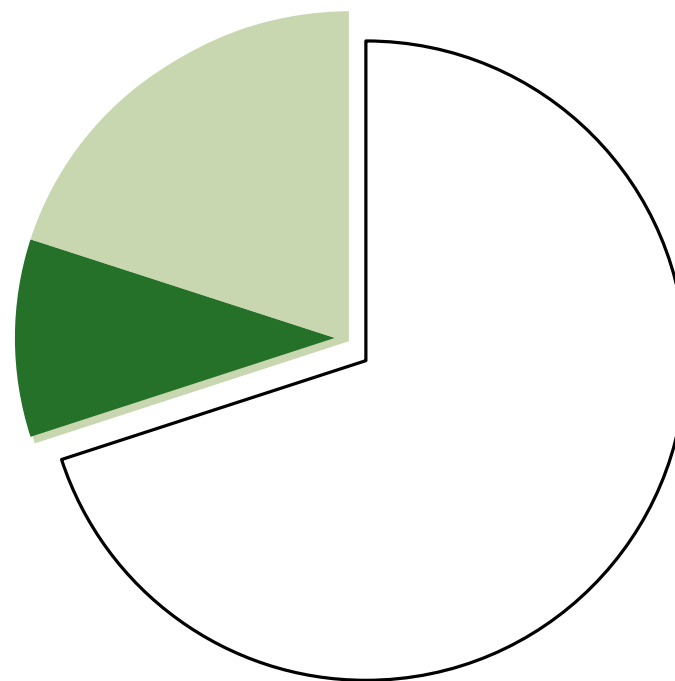
Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Mērķis: aizsargātu teritoriju izveide

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija:

aizsargāt 30% Latvijas teritorijas

10% Latvijas teritorijas stingri aizsargāta

pārējā Latvijas teritorija

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

30% aizsargātās platības

- ✦ *Natura 2000* teritorijas
- ✦ Nacionāli aizsargātas dabas teritorijas
- ✦ Citas aizsargātas platības ar vides / dabas aizsardzības mērķi

- ✦ Kartogrāfiski noteiktas
- ✦ Juridiski aizsargātas (normatīvais akts, var būt arī līgums)
- ✦ Noteikts bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas ilgtermiņa mērķis
- ✦ Atbilstoši apsaimniekotas un uzraudzītas

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas atjaunošanas regula

Stājās spēkā
2024. gada
18. augustā,
ir tieši
piemērojama

Ekosistēmu atjaunošana: atjaunot vismaz 20% no ES sauszemes un jūras teritorijām līdz 2030. gadam; 100% līdz 2050.gadam

Bioloģiskās daudzveidības uzlabošana: veicināt sugu un biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli

Pilsētās zaļo teritoriju veidošana: palielināt zaļās zonas pilsētās, lai mazinātu karstuma salu efektu un veicinātu rekreācijas iespējas

Ilgtermiņa lauksaimniecība: veicināt ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses, kas palīdzēs saglabāt un atjaunot dabas resursus

Divu gadu laikā jāizstrādā nacionālie dabas atjaunošanas plāni

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Pamatuzstādījumi

- ☛ Sinerģijas ar citiem politikas plānošanas dokumentiem un politikas mērķiem
- ☛ Esošā finansējuma ietvaros (līdz 2027. gadam); Regula neprasa pārplānot KLP un KZP finansējumu
- ☛ Aktīvi un pasīvi atjaunošanas pasākumi
- ☛ Zemes īpašniekiem un lietotājiem – brīvprātīgi pasākumi attiecībā uz organisko augšņu atjaunošanu
- ☛ Detalizēti pasākumi – līdz 2030. gadam ar pārskatīšanu 2032. gadā
- ☛ Stratēģiskie virzieni līdz 2040. un 2050. gadam

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Finanšu instrumenti

- Informatīvais ziņojums «Par priekšlikumiem kompensāciju nodrošināšanai par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās un iespējamajiem finanšu avotiem kompensāciju segšanai», pieņemts MK 15.10.2024.
 - Izvērtēt iespēju izstrādāt atbalsta programmu zemes īpašniekiem, veicinot iesaisti bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un klimata mērķu sasniegšanā
 - Izvērtēt nepieciešamību izstrādāt kompensācijas tirgus mehānismu par bioloģiskās daudzveidības kredītu sistēmu

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies!